

נשקה

נשקה

תמכור!

הזיילתו של יעקב נימרודי בסכיון מהווה העתק מדויק של הבית שהיה ברשותו בטהראן. בית איראן. בית יש אפילו חדר פרטי המרוהט בנוסח איספאהן. לנימרודי יש בביתו אוסף יקר של שטיחים פרסיים, הפצ'יאמנות ועתיקות. להבריו, הוא עצמו, אשתו רבקה וארבעת ילדיהם, נושמים את אווירה של טהראן 24 שעות ביממה" (העולם הזה 2124).

נימרודי עמד לאחרונה במרכזה של שערורייה בינלאומית, כאשר היומון השמאלי ליברסיון פירסם בפאריס כי נימרודי הוא בין החשובים שבסוחריהנשק, המספקים אמצעי-לחימה לצבא האיראני של הייתאללה רוחאללה חומייני.

הוא עשה בתפקיד זה עשר שנים — והיה אישיות רמת-מעלה באיראן, כמו גם בתעשיית הנשק הישראלית. ישראל סיפקה למישטר הדיקטטורי של השאה נשק ותחמושת, וכפי שהתפרסם בזמן המישפטים באיראן, אימנו אנשי השירותים החשאי הנודע לשימצה של השאה. בתוקף מעמדו, היה נימרודי אחראי על כל אלה.

המילחמה ששווה זהב

מי שמכיר את איראן של השאה, יודע כיצד נעשו שם עסקאות: פקידים ממשלתיים

משתוללת המילחמה ביניהן, הן אינן יכולות להגיע לתפוקה מלאה כבארות-הנפט שלהן, הנפגעות חרשות לבקרים, התוצאה: אין עודפיינפט גדולים מדי בשוק העולמי. המרווחות העיקריות: „שבע הגדולות“ — שבע חברות-הנפט האמריקאיות המובילות בענף, המרכזות בידיהן כמעט מחצית מסחר הנפט של העולם המערבי.

המטרה השנייה: רווחים ליצרני הנשק ולסוחריו. ארצות-הברית משחקת כאן מישחק ציני במיוחד. היא הפכה ספקית הנשק העיקרית לעיראק. אולם לארצות-הברית אין כל רצון להביא לסיום מהיר של המילחמה, שיהרוג את האווזה האיראנו-עיראקית, המטילה ביציובה. מכיוון שאיראן מוחרמת על-ידי מדינות רבות, מצאה ארצות-הברית דרך להביא להמשך המילחמה, וישראל היא זו שמספקת נשק לאיראן, וזאת בידיעת ארצות-הברית, ולמעשה גם בהסכמתה, כפי שטוען ניר-יורק טיימס.

היום כבר לא יכול להיות ספק בכך. תחקיר שערך ניר-יורק טיימס לפני שנה וחצי העלה, כי ישראל נמנית עם ספקיות-הנשק העיקריות של איראן. פקידים ישראלים בירושלים אישרו, שישראל מוכרת נשק לאיראן אך „בהיקף קטן“. הפקידים האמריקאים שנשאלו על כך אמרו, שישראל מוכרת נשק לאיראן כדי להחליש את צבא עיראק. באפריל '82 כתב העלון הבריטי מידל-איסט סרווי כי ממשלת חומייני שילמה לישראל לפחות 200 מיליון דולר תמורת נשק, תחמושת והלפים.

כעבור חודש פנתה ארצות-הברית לישראל „דרשה“ ממנה להימנע ממכירת נשק לאיראן. אך שר-הביטחון הישראלי דאג, אריאל שרון, שאמור היה לצאת למסע בארצות-הברית, הצהיר שזו בגלוי שישראל מוכרת נשק לאיראן. באוגוסט 1982 טען ביטאון אמריקאי לענייני תעשייה צבאית, שישראל מכרה „לאחרונה“ נשק שנפל לידה בלבנון לממשלת חומייני. שווי העסקה: 50 מיליון דולר. בנובמבר '82 כתב הרווחן הבריטי מידל איסט כי ישראל מספקת לאיראן נשק תמורת נפט. גם כאן מדובר על

ממשיכה במכירת נשק בכמויות-ענק לצבא האיראני. בכתבה בליברסיון, כפי שנאמר כבר, הוזכר גם שמו של נימרודי.

נשק ישראלי לטבח המוני

הפרשה האיראנית אינה יוצאת-דופן. היא מאפיינת את סחר-הנשק הישראלי בכמה מובנים.

ישראל כרוכה באמריקאי: כמו כפרשת איראן, כך גם בעסקאות אחרות, משמשת ישראל למעשה כסוכן-מישנה של האמריקאים. במיוחד בולט היבט זה בעסקאות הנשק של ישראל בדרום-אמריקה ובמרכז. ישראל מוכרת נשק ואמצעי לחימה מסוגים שונים לפחות ל-13 מדינות בדרום אמריקה ובמרכז. הפריצה הישראלית הגדולה בתחום זה היתה, כאשר זכה הדמוקראט ג'ימי קרטר בכסד הנשיאות. הוא הכריז על מדיניות חדשה של ארצות-הברית באמריקה הדרומית והמרכזית, והיקשה על מכירה של נשק אמריקאי למי שטרים הדיקטטוריים שם.

תמיכה במישטרים דיקטטוריים: כמעט תמיד מוכרת ישראל נשק למישטרים דיקטטוריים — בדרך כלל ימניים-קיצוניים. בתרשים המופיע בכתבה זאת מצויינות שמותיהן של 30 מדינות, מתוכן 18 דיקטטורות, ועוד כמה מדינות שבהן יש מישטר ימני. הנשק הישראלי משמש ברוב המדינות לדיכוי פנמי, לטיור נגד האופוזיציה ונגד האוכלוסיה, ולעתים לעריכת טבח המוני. נשק למוקדי מתיחות: כאשר מספקת ישראל נשק למדינות כמו לבנון, איראן, הונדורס או צ'אד, (ראה מפה) מלכה נשק זה את המילחמה. כאשר צד אחד מקבל נשק נוסף — מצטייד גם היריב בנשק רב יותר. סוגי הנשק

על פי הפירסומים מוכרת ישראל נשק ל-29 מדינות — מתוכן 18 דיקטטורות, ובכמה אחרות שולט מישטר ימני. מי מרוויח מכך?

נעשים חדישים ומהירים יותר, ככל שמתפתחת המילחמה. נשק במקור לרווח: מחירי-הנשק הם מחירים מונופוליסטיים. הם אינם נקבעים על-פי העלות הכלכלית של ייצור הנשק, אלא על-פי שיקולים פוליטיים. מחירו של הנשק תופח ועולה, ככל שהמדינה שרוצה בו היא מנודה ומוחרמת יותר. ישראל חזרה בהצלחה רבה לשוק זה של המדינות המנודות, והיביר גרם לה כבר נזקים מדיניים כבדים. אך לא תמיד הרווח הוא קל כליכך. סוג המישטרים שישראל מספקת לו נשק, הוא בדרך כלל רעוע למדי. מהפכה או שינוי במישטר עשויים לגרום לכך שהמישטר החדש „ימחק“ את החובות, ולא יחזיר אותם. גם אם אין שינוי במישטר, מצבם הכלכלי של רבות מן המדינות ברום-אמריקה הוא חמור אף מזה של ישראל, ולא תמיד הן מסוגלות להחזיר חובות.

עיסקה שנחתמה בתחילת אוגוסט, בשווי של 50 מיליון דולר. כמה ימים קודם לכן, בסוף אוקטובר, גילה השגריר הישראלי בווינגטון — היה זה משה ארנס, המשמש היום כשר-הביטחון — שישראל סיפקה נשק לאיראן בהסכמת ארצות-הברית, ואף בתיאום מלא עם „הדרגים הגבוהים ביותר“. ארנס טען, שהדבר נעשה כדי למצוא מגע עם קצינים איראניים, כדי להפיל את מישטרו של חומייני. הטענה הזאת מגוחכת על-פניה. כל עוד מנצח הצבא האיראני, או מחזיק מעמד — בעזרת הנשק הישראלי והאמריקאי — אין סיכוי להפלת מישטר חומייני. באמצע חודש יולי השנה גילו ליברסיון הצרפתי והשבועון טיים האמריקאי, שישראל

ככירים ובכירים פחות, קצינים מדרגים שונים, ובני מישפחתו של השאה קיבלו שוחד, הרבה שוחד. קשה להניח שישראל היתה יוצאת-דופן מבחינה זאת. כאשר נפל השאה והוגלה מקיסרותו, לא הסתיימו היחסים המיסחריים הערניים בין ישראל ובין איראן. על-פי הפירסומים בעיתונות העולמית, הפכה ישראל לאחת מספקיות-הנשק העיקריות של מישטר חומייני. בכך הפכה ישראל לשותפה חשובה באחת המילחמות הציניות ביותר שפרצו אי-פעם באזור זה — מילחמת איראן-עיראק. מילחמה זאת משרתת שתי מטרות. האחת: שמירה על מחירי-הנפט, למען חברות-הנפט האמריקאיות. עיראק ואיראן הן שתיים מספקיות-הנפט הגדולות בעולם. כל עוד

בן מונופול ביבשת אמריקה

נימרודי הכחיש בתוקף ואף איים בתביעה-דיבה, שלא הוגשה, בינתיים. יעקב נימרודי (57) מקריח וממושקף. נולד בירושלים למישפחה יוצאת עיראק. הוא ידיר מנוער לנשיא לשעבר יצחק נבון, וביחר עימו הוא שירת בש"י (שירות הידיעות) של ארגון הגנה. בצה"ל הגיע נימרודי לדרגת אלוף-מישנה, ונשלח לשרת כנספח צבאי באיראן של השאה.

נימרודי (מול אריאל שרון ושמואל עינב) יחסים עם השאה ועם חומייני

המרוויחים הגדולים מייצוא הנשק הם היצואנים הגדולים וסוכני-הנשק. המיליארדר שאול אייזנברג מחזיק בירו 10% מיצוא הנשק